

Weldadig vriendelijk en wijs

BEELDENDE KUNST

TULKUS 1880 TOT 2018

door Paola Pivi

In Witte de With, Rotterdam,
t/m 5.5.20013 wdw.nl

*Kunst of niet, maar al die
rustige portretten zuigen
de toeschouwer mee.*

Het is een van de wonderlijkste tentoonstellingen ooit. Over twee verdiepingen, van vloer tot plafond, is het Rotterdamse centrum voor hedendaagse kunst Witte de With volgehangen met portretfoto's van Tibetaanse heiligen, zogenaamde Tulkus, reïncarnaties van Boeddha. Meer dan elfhonderd paar ogen kijken de bezoeker aan. Van de huidige Dalai Lama tot zijn voorvaderen, van de Panchen Lama's tot Hollywoodster Steven Seagal, een van de weinige westerlingen die ooit als reïncarnatie is herkend.

De foto's zijn bijeengebracht door de Italiaanse kunstenaar Paola Pivi (1971), die vorig jaar bekend werd met een om zijn as draaiend vliegtuig op een plein in New York. Voor haar nieuwe project heeft Pivi als een op hol geslagen voetbalfan het plan opgevat een complete fotoverzameling aan te leggen van de nooit eerder in kaart gebrachte Tulkus, van 1880 tot nu. De bestaande foto's komen overal vandaan, van internet, kloosters en huiskamers van India tot Tibet en Amerika.

De betoverende beelden van de in kleurrijke gewaden gehulde heiligen met grootse natuuraferelen of adembenemende tempels op de achtergrond, geven het seculiere kunstcentrum de sfeer van een kerk.

Fascinerend, maar is het kunst?

Het is in elk geval geen wetenschap. Daarvoor ontbreekt elke maatschappelijke context. Daarvoor hangen de Tulkus uit verschillende tijden, landen en scholen zo chaotisch door elkaar, dat voor een buitenstaander geen enkel verband of begrip mogelijk is. Intuïtie en esthetiek vormen de leidraad voor de portrettengalerij. Visuele aantrekkingskracht staat voorop. En ja, wat dat betreft is het kunst.

Bovendien leunt Pivi op illustere voorgangers, zoals de Duitse portretfotograaf August Sander, die in zijn baanbrekende werk *Menschen des 20. Jahrhunderts* begin vorige eeuw een representatieve dwarsdoorsnede wilde maken van alle menstypen uit de Duitse samenleving. Hoewel ook Sander streefde naar volledigheid en objectiviteit, was zijn werk in feite een subjectief kunstsaluut aan de vanwege de industrialisatie bedreigde boeren en ambachtslieden uit zijn geboortestreek.

Ook Pivi's verlangen naar objectieve compleetheit is tot mislukken gedoemd. Daarvoor speelt toeval een te grote rol. Er bestond en bestaat namelijk geen traditie om alle Tulkus te fotograferen. Zelfs als het haar lukt om wereldwijd alle bestaande foto's bij elkaar te brengen, dan nog is onduidelijk welke Tulkus ontbreken, omdat ze domweg nooit op de gevoelige plaat zijn vastgelegd. Ook haar project is in feite één groots, subjectief kunstsaluut aan het in verdrukking verkerende Tibet, het geboorteland van haar echtgenoot.

En toch voltrekt zich in Witte de With een mirakel. Ook niet-gelovigen worden na verloop van tijd dermate meegezogen in het rijke schouwspel van al die vriendelijk kijkende, wijze mannen, die hun leven hebben gewijd aan geestelijk welzijn en aan andermans levensgeluk, dat het eerbetoon stilzwijgend overgaat naar een volgend level. Daar verandert het in een pleidooi om naast de dominante harde kanten van de westerse samenleving – geld, macht, concurrentie – weer plek in te ruimen voor de zachte kanten van het samenleven. Voor wijsheid en compassie. Of die nu afkomstig zijn van geestelijk leiders zoals de Tulkus of van kunstenaars als Pivi.

Marina de Vries

**Ook niet-gelovigen
worden na verloop
van tijd meegezogen
in het rijke schouwspel
van al die vriendelijk
kijkende, wijze mannen,
die hun leven wijden
aan geestelijk welzijn**

Tulkus in het centrum Witte de With

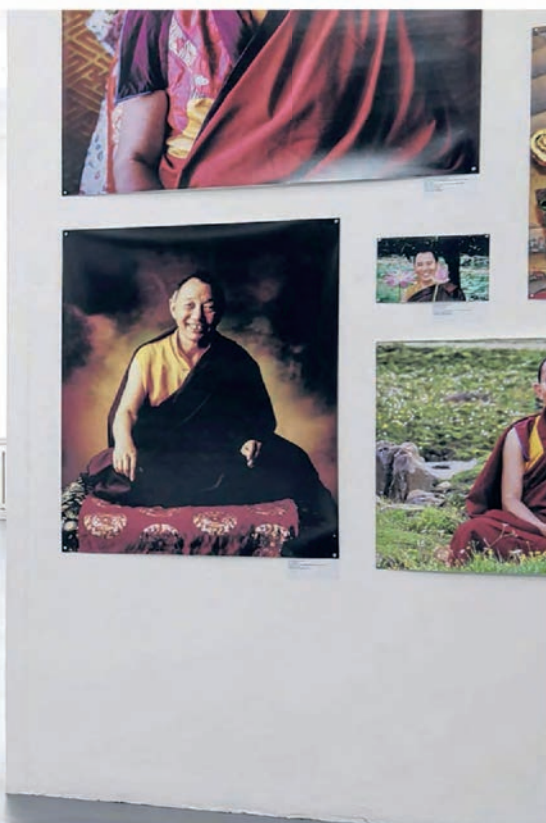

Foto Bob Goedewaagen

Beneficent, kind and wise.

Despite the question whether it is art or not, those quiet tranquil portraits draw the viewer in.

It is one of the most astonishing exhibitions ever. Both floors of Witte de With Center for Contemporary Art have been covered from floor to ceiling with photographic portraits of Tibetan saints, tulkus, who are the reincarnations of the Buddha. More than 1100 tulkus cast their eyes on the visitor of this exhibitions, from the Dalai Lama to his forefathers, from the Panchen Lamas to Hollywood star Steven Seagal, one of the few Westerners to be recognized as the reincarnation of a tulku.

The photos have been collected by the Italian artist Paola Pivi (1971) who in the past year gained fame with an artwork of an airplane spinning around its own ax on a New York square. Not unlike a football fan gone mad, Pivi decided to construct a complete photo archive for her new work, bringing together all the tulkus who lived from 1880 to today and who have never before been mapped out.

The existing photos come from many places, from the internet, monasteries and private households from India to Tibet and America.

The enchanting images of the colorfully robed saints placed against a background of impressive natural scenes or breathtaking temples, endow the secular art center with the ambiance of a church.

Fascinating, but, is it art?

It is at least not science, as it lacks a necessary social context. Coming from different times, nations and schools, the tulkus are organized too chaotically for an outsider to come to any connections or understandings. Intuition and aesthetics form the guiding thread through the portrait gallery. Visual attraction is paramount. So yes, in that sense, it is art.

But Pivi also leans on illustrious predecessors, like the German portrait photographer August Sander, who in the beginning of the previous century tried to constitute a representative cross-section of German society with his groundbreaking work *Menschen des 20 Jahrhunderts*. Yet where Sander too strived for completeness and objectivity, his work was rather a subjective artistic gesture towards the farmers and craftsmen threatened by the industrialization in the area where he was born.

Pivi's longing for objective completeness is also doomed to fail, as coincidence plays too big a part.

Photographing all tulkus never was and is part of the Tibetan tradition. Even if she succeeds in collecting all the existing photographs from all over the world, it will still remain unclear which tulkus are missing, as their portraits have simply never been taken. Pivi's project too is in fact a grand, subjective artistic gesture towards an oppressed Tibet, the native country of her husband.

Nonetheless, we witness a miracle in Witte de With. Non-believers too are eventually drawn into the spectacle of the kind stares of those wise men who dedicated their lives to mental well-being and the happiness of

others, which shifts this homage silently to a next level. And there it changes into a plea to exchange the dominant and harsh aspects of our Western society – money, power, competition – for the more gentle ones. For wisdom, or compassion. Be it from spiritual leaders like the tulkus, or artists like Pivi.